

Filosofie a učenost

Pro filosofii je „učenost“ velmi důležitá a potřebná, ale není pro ni konstitutivní. Můžeme dokonce říci, že ve vztahu k filosofii není úloha či funkce „učenosti“ ani něčím výhradně a jednoznačně pozitivním; je příznačné, že si to uvědomovali již někteří z nejstarších řeckých filosofů, když s jistým opovržením užívali pojmenování „mnohoučenost“ resp. „mnohovědění“ (polymatheia) a postavili tak přemíru učenosti do protivy nejen proti moudrosti, ale dokonce proti rozumnosti. (Tak kupř. je uváděn výrok Hérakleitův, že „mnohoučenost nenaučí rozumnosti“, zl. B 40 a 41. Podobně se vyslovil i Démokritos, že „mnozí mnohoučení nemají rozum“, zl. B 64.) Na druhé straně nedostatek „učenosti“ ještě nemusí znamenat, že myšlenky takového filosofa jsou bezcenné nebo že mu máme upřít pojmenování „filosof“. Z historie známe řadu filosofů, které lze právem označit za diletanty, a přece jsou připomínání nejen v negativním smyslu. Souvisí to ovšem s tím, že filosofie – alespoň v tradičním, velmi starém pojetí – není chápána jako „vědění“ (ve smyslu epistémé), nýbrž jako touha po něm a cesta k němu (původně ovšem jako touha po moudrosti či láska k moudrosti). Možná bychom mohli rozlišit dva podobné termíny, totiž diletantismus a amatérství, v tom smyslu, že diletant má v něčem pouze zalíbení a potěšení, kdežto amatér opravdovou lásku a usilovnou touhu. Diletant neví, co to je profesionalismus, kdežto filosof je profesionalizující se amatér.

(Písek, 100903-3.)